

Soluppgång över Änggårdsbergen

Andreas Skyman

Detta verk är licensierat under licensen

Creative Commons Erkännande-Dela Lika 2.5 Sverige.

Licenstagten finns tillgänglig på

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.5/se/>

eller genom att skriva till

Creative Commons

171 Second St, Suite 300

San Francisco, CA 94105 USA

Texten är typsatt i $\text{\LaTeX}$ med hjälp av öppen källkod.

Senast uppdaterad den 18 oktober 2010.

Soluppgång över Änggårdsbergen

Klick! En hand framträder i det plötsliga ljusskenet. Fingrarna, långa och smala, kupar sig ömt över den nyutsprungna lågan, lånar den bräckliga gnistan sitt skydd mot nattens bris. Vant och målmedvetet förs tändaren upp mot cigaretten, som sträcks mot elden mellan girigt putande läppar. För ett ögonblick skymtar ett ungt ansikte. Det är smalt med en smal näsa. Kindbenen är höga och markeras av flammans ostadiga sken, vilket får ansiktet att se ännu magrare ut. Ett öra framträder i skenets utkant, en kort mörk lugg – kammad åt sidan – sticker ner över pannan som rynkats av de långtansfullt höjda ögonbrynen. Ögonen ser neråt, mot lågans mål, dolda under ögonlocken. Cigaretten tar fyr och tändargasen stryps. Glöden hämtar kraft med inandningen, för att sedan falna igen och falla nedåt buret mellan fingrar som kan rutinen. Av ansiktet syns bara silhuetten. Med en belåten suck släpper de knappt anade läpparna ifrån sig rökplymen, som fångar ljuset av någon gatulykta när den sprids i den mörka sensommarnatten. För ett ögonblick är allting stilla, sedan förs glöden åter mot munnen. Ljuden av en dragkedja som stängs och en jacka som sträcks hörs ur mörkret, följda av fotsteg när figuren lämnar byggnadens skugga.

Stegen verkar målmedvetna, men i själva verket är promenaden planlös. Blicken går mellan fasader och vägskyltar i den tysta, nattomma staden. Någonstans i höjd med gasklockan finns ett hål i staketet mot E45. Ditåt styr gestalten: norrut genom Gullbergsvass, mot älven och Drömmarnas kaj. I natriumlampornas brandgula sken ger gestalten intrycket av en soldat på villovägar, kanske en desertör från första världskrigets skyttegravar. Pilotbyxorna – åtminstone ett nummer för stora – är nedstoppade i läderkängorna och täcks delvis av den halvlånga jackan i grovt ylletyg. Bilden förfärdigas av håret: rakat sånär som på en kalott av längre hår uppe på hjässan, den skulle nästan kunna tas för en svart basker på håll. Men gången är inte den hos någon som flyr undan ansvar. Ryggen är rak och hållningen stolt, som om frontens orättvisor lämnats efter noggrant moraliskt övervägande.

Den unga kvinnan går ett tag mitt på leden, tills en taxi ilsket tutar bakom henne innan den gasar på och kör förbi i den andra filen. Med ett leende ser hon efter den och tänker, att det där knappast var en laglig hastighet. En förseelse leder till en annan: förarens protest mot hastighetsbegränsningarna som resultat av hennes ifrågasättande av vägen som bilarnas territorium. Fast chauffören gjorde säkert inte den kopplingen. Ett sista bloss, sedan fimpar hon cigaretten på vägbanans

skitiga mittlinje och springer över till andra sidan. En lastbil dundrar förbi när hon smiter ut genom hålet i staketet.

Från buskarna längs vägen hörs prassel och läten från fåglar i sina nattreden. Bilarna stör dem inte, men det klena ljudet av kängor mot gräs är obekant och oroande. Vid nedfarten till Tingsstadstunneln når hon älven. Någon har graffat PIC med guldspray på betongfundamentet. I brist på en egen färgburk tar hon upp en tegelskärva att rista med och lägger till "me up at 7!" Sedan ristar hon ett hjärta runt det nya budskapet och går ner till vattnet för att dumpa bevismaterialet. Stenen sprider sina ringar, men de övervinns snart av vågbruset. Hon tänder en ny cigg och börjar gå nedströms, längs kajen.

Gullbergskajen – Drömmarnas kaj – är hem åt det närmsta Göteborg kommer flodnomaderna på kontinenten, men hon har sällan sett någon av båtarna lämna sin plats. Här ligger båtar av alla slag, halvt renoverade fiskebåtar med träskrov samsas med modernare segelbåtar i plast. Alla ligger med sidan mot land, ofta ligger flera båtar i bredd. Somliga är välskötta, men de flesta ser ledsna och övergivna ut. De representerar spruckna ambitioner till världsomseglingar och familjesemestrar eller ett nytt, friare och mer romantiskt liv. Från en av de större båtarna hörs skratt och musik på låg volym. Båten heter Vattnadal – kanske tillhör den någon av dem som bor här året runt. Akterdäcket är insynskyddat med grön presenning. Hon stannar ett tag för att lyssna och tänker sig själv som gäst för en stund. Det luktar cigarrök. Tydligt är inte alla drömmar förlorade. En stol skjuts skrapande bakåt när en man berusat reser sig upp för att slå en drill över relingen. Flickan fortsätter att vandra, hon vill vill varken se eller bli sedd av båtfolket. Verkligheten överträffar ändå sällan fantasin.

Först när hon kommer bort mot Lilla Bommen börjar hon se andra nattvandrare. Även här ligger båtar, men för ett annat, mer välbeställt klientel. De intresserar henne inte, därför ökar hon takten. Med raska steg tar hon sig förbi Operan, Maritiman och Casinot. Vid parkeringsbåten får hon lust att klättra ombord, mest för att det är uppenbart från alla besvärliga utskott att det inte är önskvärt. Inte i natt dock, kanske en annan gång när hon har backup och bättre utrustning. På andra sidan älven reser sig kranarna mot den djupblå himlen, badade underifrån av varvens lampor i vitt och orange. Det är en mäktig syn, även på håll.

Vid Rosenlund sätter hon sig på lokaltrafikens brygga och dinglar med benen över vattnet, men det känns inte lika otvunget och glatt som när hon var yngre. Flickan tänder en cigarett och begrundar glöden mot

det mörka vattnet. Brisen från havet får den att pulsera nyckfullt. Orökt låter hon den falla mot vattenytan för att få höra det korta fräsandet då den slocknar, sedan tänder hon en till och blåser ut röken över vågorna. Götaverkens kranar känns närmre här. De får henne alltid att tänka på urtidsdjur som sträcker halsarna högt över husen för att spana efter sin förlorade värld. Ledsna urtidsdjur – de flesta av halsarna slokar faktiskt – kanske har de insett att deras tid är hopplöst förbi.

*

Det börjar bli kallt vid älven. Med en sista svepande blick försöker hon ta in hamnmiljön, från Eriksbergskranen till Älvsborgsbrons spann, majestätiskt mot den ljusare havshorisonten. Sedan stoppar hon händerna i jackfickorna och vänder mot Järntorget. Hamnen om natten är alltid tilltalande melankolisk. *Man borde bo där, bland kranar och skjul*, tänker hon när en bil saktar in brevid henne på parkeringen bakom Folkets hus. Hon rycks ur sina tankar och tittar förvånad på bilen. Det är en en BMW av senare årsmodell, en kombi. Metallic-lack. *JTZ 156. En torsk?* Pulsen stegrar och hon håller andan omedvetet. Nävarna knyts i fickorna.

"Du grabben? Har du eld?" En medelålders man har vevat ner rutan och hänger utanför med ena armbågen. *Grabben?* Det var oväntat. Det komiska tränger förlösande igenom olustkänslorna. Fast det säkert är dumt bestämmer hon sig för att spela med. "Visst," säger hon, och försöker förmörka rösten så mycket det går utan att det låter löjligt. Med låtsat självsäkra steg närmar flickan sig bilen och tar upp sin tändare. Mannen flackar nervöst med blicken, tar av sig sina glasögon med designerbågar och fumlar efter cigarettpaket. *Definitivt en torsk*, tänker hon. Han får fram paketet samtidigt som hon når bilen. Det är tomt. Till och med i den skumma parkeringsbelysningen ser flickan hur mannen rodnar. "Aahmm. . . De är visst slut." Hon kan knappt hålla tillbaka ett skratt, fast pulsen gått upp igen. "Du vill. . . Du vill inte ha en drink istället?" Innan hon riktigt hunnit tänka efter hör flickan sig själv säga "Visst" igen. Hon ångrar det nästan omedelbart, men när hon ser hur mannen lättad sjunker ihop som en punkterad badboll tänker hon att han inte ser särskilt farlig ut. Hon går runt till passagerarsidan. "Vi kan ju. . . hmm. . . ta den i baksätet, kanske?" säger mannen, och öppnar sin dörr. "Visst," får hon ur sig igen. *Vad fan sysslar du med?* säger rösten i bakhuvudet.

Med darrande hand öppnar hon dörren. Mannen har redan glidit in på sin sida. Han rotar i en tygkasse på golvet efter en flaska och två

engångsmuggar. "Har du druckit whiskey nån gång då?" frågar mannen, medan han håller upp en stadig shot i en av muggarna. Han är konstlat käck på rösten. Flickan svarar jakande och tar emot drycken. *I helvete att jag dricker din sprit, gubbjävel*, tänker hon. "Sätter verkligen hår på bröstet, va? Eller vad säger du, grabben?" Medan mannen är upptagen med att hålla sig en egen whiskey smugglar flickan sitt glas till glipen hon lämnat i dörren och håller ut det mesta. *Dumt! Dumt! Dumt!* Hon lutar huvudet bort från ljuset utanför, hoppas att skuggorna ska dölja hennes ansikte. Mannen verkar dock för nervös för att titta rätt på henne. Istället stirrar han ner i sitt plastglas. *Han har inte rört det än – har han hållt nån skit i spriten?* "Öh. . . Så, vad kan en ung man som du heta då? Jag heter Kurt förresten." *Vilka jävla klyschor! Och "Kurt"? Heter folk sånt nuförtiden?* "Robin," ljuger hon. "Robin. . ." Mannen tittar ut genom fönstret, på jakt efter något att säga. "Min kusin heter Robin." *Intresseklubben antecknar. . .* Flickan låtsas dricka och svarar "Jaså?" Mannen vänder sig mot henne igen. Hans ansikte är formlöst, som en deg, med små ögon som plirande flackar över hela henne – kanske ser han dåligt utan sina glasögon? Svettprälor har börjat bryta ut på hans panna. Han fuktar överläppen med tungspetsen. "Jo. . . Hur gammal är du då?" frågar han och smuttar på sitt glas. Flickan gissar att torsken, att Kurt tänder på yngre pojkar och drar till med sexton. "Jag har just börjat första ring," tilläger hon på ren impuls. *Jag är tjugofem, ditt jävla pedosvin!* "Åh, så spännande. Massor av nya vänner och sånt då? Spelar du fotboll eller nåt?" Mannen sveper resten av whiskyn. *Kanske är safe ändå*, funderar flickan, men hon tänker inte chansa. "Ibland. . ." svarar hon undvikande. I själva verket hatar hon lagsport passionerat, men vad gör en liten lögn till? "Mm. . . Jag kan se det. Du har riktiga sportlår," fjäskar han. Plötsligt lägger mannen handen på hennes lår och klämmer med fingrarna som för att bedöma musklernas kvalitet. En ilning går som en blixtnöj genom hela flickans kropp, och hon drar efter andan. Situationens allvar går åter upp för henne. Men samtidigt som en del av henne vill springa skrikande därifrån, tycker en annan fortfarande att det är något komiskt över mannens förutsägbara och genomskinliga förevändningar. Mannen verkar inte ha märkt hennes reaktion alls, utan är helt fokuserad på hennes benmuskler. Handen trevar sig klämmande uppåt från knät. I samma takt rör sig flickans högerhand ner i rockfickan. Plötsligt är hon inte rädd längre. Flickan ser sammanbitet på den patetiske mannen och känner bara rå avsmak. Hon sväljer en sur uppstötning. Kurt fortsätter att berömma hennes lår. Handen och blicken närmar sig mellangärdet. Handens fingrar är feta

som korvar och dess ovansida luden. *Snart game over...* Blodet dånar i tinningarna. Omedvetet biter hon sig i kinderna.

Fastän det var väntat blir hon chockad när mannen tar henne på skrevet. Lika snabbt drar han dock tillbaka handen och stirrar förfärat på henne med uppspärrade ögon. "Men vad fa-..." Resten av frasen försvinner i ett gurglande när flickan sätter tazern mot hans buk och trycker av. Det är en enkel men effektiv design, byggd enbart av standardkomponenter på en självförsvarskurs som hölls på Hackerspacet i somras. Mannen kommer inte störa henne på ett tag. Med adrenalinet flödande genom ådrorna börjar hon gå igenom hans tillhörigheter. Mannens fickor är tomma, men i tygkassen finns två öl och en flaska rött. *Ekologiskt!* "Jävla hycklare!" väser hon åt den lealösa kroppen. Mannen jämrar sig när hon går igenom fickorna. Inget där utom en snusdosa. Klentroget tittar hon på den runda asken: mini-portion med lakrits-smak. *Ofattbart att någon över fjorton köper sånt.* Flickan stoppar ändå på sig dosan, alltid kan den glädja någon.

Men var är plånboken? Mannens jacka ligger i framsätet. I den finns hans nyckelknippa, en plånbok och – *Bingo!* – en dyr mobiltelefon, nästan en dator. Den är inloggad på internetradiostation, country verkar det som, men satt på ljudlöst. Mannens körkort ligger i plånboken. Kurt Larson. *Det låter som ett dansband.* Av ren nyfikenhet slår hon upp mannen på internet. Han är inte från Göteborg, utan bor i en villa i Borås. *Bra.* Då springer hon förhoppningsvis inte in i honom på stan. Han är gift och har två döttrar, sju och tio. *Stackars ungar.* På bilregistrets hemsida knappar hon in registreringsnumret. Bilen är skriven på frun. Efter lite tvekan stoppar hon tillbaka plånbok och nycklar i jackan. Egentligen vill hon ta både dem och bilnycklarna, mest för att det vore opraktiskt för mannen – det vore rätt åt honom – men då skulle han mer eller mindre vara tvungen att gå till polisen. Nu hoppas hon att han inte ska det, att han ska tycka det är för pinsamt. Hon nöjer sig med pengarna: sju hundra kontant plus lite skrammel – hade han tänkt betala sitt offer?

Mannens mobil spelar några glada toner när hon stänger av den. Man kan alltid få ett par hundra för en sådan, så den beslagtar hon. För säkerhets skull tar hon ur batteriet, sedan åker den ner i tygpåsen tillsammans med plastmuggarna, vinet och ölen. Whiskeyflaskan har glidit in under sätet vid mannens fötter. Flickan måste lägga sig över honom för att nå den. Mannen jämrar sig igen när hon sträcker sig efter den, han verkar vara på väg att vakna. Flaskan får stanna med honom bestämmer hon. Alltid kan den vara till någon tröst för den jäveln. Men

innan hon lägger den i sätet brevid den smygfeta medelåldersbuken tar hon av korken och lägger en stor loska i den bärnstensgula vätskan.

*

Med en försiktig knuff stänger flickan bildörren. Nu vill hon bara bort, bort, bort. För varje steg känns suset av hennes hjärtslag starkare. När hon når runt hörnet på Folkets hus brister något. Hon vill skrika, men kan inte. Istället börjar hon springa. Påsen med bytet svänger obekvämt. Flickan ökar takten. Just nu finns inget annat än pulsen, andetagerna och fotstegen – tre rytmer, i evighet, amen. Ingen stad, inga vägar, inga bilar, inga torskar. Inga smala fingrar med en chockpistol i sitt grepp. Pulsslagen överröstar allt annat, till och med fotstegen mot gatan låter avlägsna.

Halvvägs till Linnéplatsen blir den ovana ansträngningen henne övermäktig, hon måste stanna för att hämta andan. Halsen svider. Blodsmak. Ett par trappsteg erbjuder vila för de trötta benen. Hon låter huvudet falla ner mot knäna. När pulsen sansat sig återkommer tankarna. Hon tänker på den medvetlöse mannen. På tråden av saliv som föll ur hans mungipa. Var det den högra eller vänstra? Det minns hon inte. Hennes egna hjärtsslags rusande men regelbundna rytm får henne att undra över mannens. Hade någon hjärtsjukdom? Flickan tycker inte om vart de tankarna för henne. Istället försöker hon intala sig att mannen förtjänade vad han fick, men inte heller de tankegångarna gillar hon. Bättre att bryta upp, att gå vidare. Är det inte dags för frukost snart? Är hon inte lite hungrig? Magen låter sig snart övertalas och med dess hjälp skjuts tankarna på nattens obehagliga händelser åt sidan. Inget är ju öppet nu, men det ligger ett Hemköp i nästa kvarter. Hon vet att hänglåset till deras sopskjul är trasigt, det har Markus som extraknacker där sett till. Man behöver bara rycka i det så går det upp. Hon reser sig upp just som tidningsbudet stannar till vid porten. "Ursäkta? Kan jag ta en tidning?" frågar hon killen som stiger ut. Han tittar förvånat på henne, som om hon just tilltalat honom på kinesiska. Just när hon ska upprepa frågan svarar han: "Jo, det kan la' du." Budet talar med en bred göteborgsdialekt. "Men bara en," tillägger han och ler jäktat samtidigt som han plockar ut en bunt ur baksätet. Han räcker ett ex åt henne. Flickan ler tillbaka. "Tack!" Sen går hon vidare mot Hemköp, tidningen stoppar hon ner i kassen.

Hon tar sig lätt över staketet till gården där sopskjulet står. Att klättra är mer hennes grej än löpning. Innan hon bryter sig in ser hon sig noga omkring. Allt verkar lugnt. Som vanligt finns frallor i mängder,

men inte mycket till pålägg. Hon stoppar ner så mycket bröd hon kan i påsen och ska just gå när hon hör fotsteg utanför skjulet. Någon småspringer över gården. Flickan håller andan och blundar. Med sin inre blick ser hon hur en adrenalinstinn bevakningsman med batong sliter upp dörren och går till anfall. Stegen springer förbi. Hon kikar ut. Ingen där, men porten är öppen. Snabbt får hon fast hänglåset igen och skyndar sig åter över staketet och ut på gatan. Trots att hon vet att det är dumt smyger hon fram till hörnet för att kika efter källan till fotstegen. Utanför porten står bara tidningsbilen. Lättad fortsätter flickan sin nattvandring. Hon plockar upp sin mobil för att ringa ett samtal. Det börjar ljusna, och hon har en plan för frukosten.

*

En knapp halvtimme senare tar hon sig upp för en brant sluttning inne på Botaniska trädgården och hoppar över det böjda staketet. I öster är himlen brandröd. Det är redan ganska ljus, men i snåren är skuggorna bedrägliga. Man måste se efter var man sätter sina fötter.

Det tar den unga kvinnan ytterligare tio minuter att ta sig till bergknallen de brukar ses på. Hon blir lite besviken när hon ser att Linnea redan är där, men Linnea har inte upptäckt henne ännu. Flickan står ett tag och funderar på vad hon ska göra, hur hon ska göra entré. Vännen sitter i skräddarställning med ryggen mot henne och verkar djupt koncentrerad på vad än det är hon har i knät. Hon har en filt över axlarna. Flickan ser att hon har slingrat nån sort klängväxter runt sina mörkröda dreads. Tillslut säger hon helt enkelt "God morgon" och tar de sista stegen ut ur buskarna. Linnea vänder sig om och svarar med ett sömnigt leende "God morgon, Lexx. Ta en filt!" Hon pekar på en gammal ljusblå vandraryggsäck. Alex börjar rota i väskan. "Vinöppnaren ligger i ytterfacket," säger Linnea, "det ligger lite brie och äpplen där också. Tänkte det skulle passa vinet." Alex plockar fram allt. "Inga glas?" "Nej, det glömde jag visst. Men jag har nåt bättre. Kom får du se!" Nyfiken på vad vännen sysslat med kryper Alex närmre. Tidningen blir ett skydd mot bergskylan och filten sveper hon om axlarna som Linnea. Det är rätt i gryningsljuset. Hon tar emot en handrullad cigarett som Linnea räcker åt henne "Är det..?" "Yes! Var här och skördade igår," svarar Linnea, "det är kanske inte riktigt torrt än, men vad fan." "Vi tänder väl på?" säger Alex med ett flin.

De sitter där länge och passar jointen och flaskan mellan varandra, utan att säga något. Det är nog med sällskapet och solens första strålar över trädtopparna. Från staden hör de dämpat hur morgontrafiken drar

igång. Till sist är det Alex som bryter tystnaden. "Det är kanske tidigt för dig, men jag är hungrig." "Det gör inget," svarar Linnea, men hon kan inte hålla tillbaka en gäspning. "Jag sov hos Patrik, men jag äter hellre frukost med dig." Alex rodnar. "Oj. . . Hoppas jag inte störde när jag ringde." "Jag tror inte ens han vände sig. Hursomhelst är han bättre på natten än på dan, om du hajjar." De skrattar och Alex räcker över brödpåsen. "Ser man på! Du har haft en upptagen natt. . .?" Plötsligt knyter sig något i Alex och hon blir stum. "Har det hänt nåt? Vill du berätta?" frågar vännen trevande. Alex stirrar tomt ut i luften, blicken vänd inåt. Hjärtat skenar igen, när hon drar sig till minnes mannen i bilen. Hans feta hand på hennes lår. Dräglet i mungipan. Vad som hade kunnat ske. Dumt, dumt, dumt! Hon möter Linneas bekymrade blick med ett tafatt leende. "Jo, det kan man säga. Det var väl strax efter midnatt. . ." Sen rinner allt ur henne: vandringen längs Götaleden, festen vid Drömmarnas kaj, känslan av att ha förlorat något i hamnen. Och så bilen.

*

Linneas ansikte lyser av känslor. Förundran, fasa och häpnad byter av varandra. Alex tänker att vännen är som en öppen bok i det avseendet. Linnea har aldrig kunnat dölja någonting, men det är hennes styrka att hon känner med andra. Alex försöker oftast göra sig onåbar, men inför Linnea går det sällan. När Alex berättat klart ser Linnea storögt på henne. Alex stålsätter sig inför en reprimand, men den kommer aldrig. Istället brister Linnea ut i ett leende och säger "Menar du att han tog dig för en kille? Det är klart, med din frisyr så. . ." Hon sträcker ut handen och rufsar till Alex lugg. "Men du behöver visst göra om den snart," fortsätter hon samtidigt som hon drar handen över borsten som vuxit ut i nacken. Det spritter skönt i de korta hårstråna. Alex tänker att det egentligen är den bästa hårlängden, men den varar ju inte. "Mhm. . ." Hon är tom på ord och plötsligt mycket trött. Linnea – inget verkar undgå henne, trots den tidiga timman – ser det och säger "Jag kan vara kudde, om du vill sova lite." Tacksamt lägger Alex sitt tunga huvud i vännens knä. Nattens svarta minnen försvinner i takt med att Linnea stryker henne över nacken. Allt känns mycket bättre nu. *Det är bra att ha vänner*, tänker Alex. Snart sover hon djupt och drömlöst.

*

Solen vandrar över Göteborg och över två vänner på en kulle i en skog. De tar ingen notis om Hennes värmande blick, där de vilar i sömnens famn. Reflektionen ur en tom vinbutelj är det enda svar Hon får. Vand-raren drar vidare. Allt är som det ska.